

नेपाल गुणस्तर सम्बन्धी कानूनलाई एकीकरण तथा संशोधन गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: नेपाल गुणस्तर सम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई एकीकरण तथा संशोधन गरी समयानुकूल बनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको अन्तरिम संविधानको धारा ८१ को उपधारा (१) बमोजिम संविधानसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “नेपाल गुणस्तर ऐन, २०६६” रहेको छ ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—
 - (क) “इजाजत पत्र” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको इजाजत पत्र सम्झनु पर्दछ ।
 - (ख) “उपभोक्ता” भन्नाले वस्तु, सेवा, प्रक्रिया, प्रणाली उपभोग वा प्रयोग गर्ने व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ ।
 - (ग) “गुणस्तर” भन्नाले कुनै वस्तु, सेवा, प्रणाली वा प्रक्रियाको सम्बन्धमा परिषदले निर्धारण गरेको वा मान्यता दिएको गुणस्तर सम्झनु पर्छ ।
 - (घ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन बमोजिम बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्दछ ।
 - (ङ) “निरीक्षक” भन्नाले दफा १९ बमोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको निरीक्षक सम्झनु पर्छ ।
 - (च) “परिषद्” भन्नाले दफा ३ बमोजिमको नेपाल गुणस्तर परिषद् सम्झनु पर्छ ।
 - (छ) “प्रक्रिया” भन्नाले वस्तु वा सेवाको उत्पादन वा निर्माण देखि उपभोग हुँदासम्मका प्रक्रिया सम्झनु पर्छ ।
 - (ज) “प्रणाली” भन्नाले व्यवस्थापकीय प्रणाली सम्झनु पर्छ ।
 - (झ) “प्रमाण चिन्ह” भन्नाले गुणस्तरको प्रमाण चिन्ह सम्झनु पर्छ ।
 - (ञ) “प्रमाणपत्र” भन्नाले दफा ८ बमोजिमको प्रमाणपत्र सम्झनु पर्छ ।
 - (ट) “महानिर्देशक” भन्नाले विभागको महानिर्देशक सम्झनु पर्छ ।
 - (ठ) “मुख्य गुणपरीक्षक/गुणपरीक्षक” भन्नाले दफा १६ बमोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको “मुख्य गुणपरीक्षक वा गुणपरीक्षक सम्झनु पर्छ ।

- (ड) “वस्तु” भन्नाले प्राकृतिक, अर्धप्राकृतिक, कृत्रिम, निर्मित, अर्धप्रशोधित वा प्रशोधित पदार्थ सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो पदार्थमा जडित कच्चा पदार्थ, रंग, सुगन्ध र रसायन समेतलाई जनाउँछ ।
- (ढ) “विभाग” भन्नाले नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग सम्भन्नु पर्छ ।
- (ण) “सदस्य” भन्नाले परिषदको सदस्य सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले परिषदको अध्यक्ष र सदस्य सचिव समेतलाई जनाउँछ ।
- (त) “सेवा” भन्नाले कुनै कामको निमित्त कुनै पनि किसिमको सेवा शुल्क वा प्रतिफल लिई प्रदान गरिएको श्रम सुविधा वा परामर्श सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद २

नेपाल गुणस्तर परिषदको गठन सम्बन्धी व्यवस्था

३. नेपाल गुणस्तर परिषदको गठन: (१) कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर निर्धारण तथा वस्तुमा प्रमाण चिन्हको प्रयोग सम्बन्धी व्यवस्था गर्न एक नेपाल गुणस्तर परिषदको गठन हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको परिषदमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरू रहने छन्:-

(क)	उद्योग मन्त्री । राज्यमन्त्री	—अध्यक्ष
(ख)	सचिव, उद्योग मन्त्रालय	—सदस्य
(ग)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) अर्थ मन्त्रालय	—सदस्य
(घ)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	—सदस्य
(ड)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) कानून, न्याय तथा संविधान सभा व्यवस्था मन्त्रालय	—सदस्य
(च)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) भौतिक, योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	—सदस्य
(छ)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	—सदस्य
(ज)	प्रतिनिधि, (रा.प. प्रथम श्रेणी) विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	—सदस्य
(झ)	गुणस्तर क्षेत्रमा कम्तिमा सात वर्षको अनुभव प्राप्त गरेका व्यक्तिहरू मध्येबाट परिषदद्वारा मनोनित कम्तिमा एक जना	

महिला सहित दुई जना

—सदस्य

(ज) राष्ट्रियस्तरका उपभोक्ता हक हित संरक्षण संस्थामध्येबाट परिषदद्वारा मनोनित कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना

—सदस्य

(ट) नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग परिसंघ तथा नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघहरु मध्येबाट दुई दुई वर्षको पालैपालो हुने गरी परिषदले संघहरुको प्रतिनिधि दुइ जना

—सदस्य

(ठ) महानिर्देशक, विभाग

—सदस्य—सचिव

(३) उपदफा (२) को खण्ड (भ) र (ज) बमोजिमका सदस्यहरुको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ। निजहरु पुनः मनोनित हुन सक्नेछन्।

(४) परिषदले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित क्षेत्रमा काम गर्ने कुनै विशेषज्ञलाई बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

४. परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएका काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिमको हुनेछः-

- (क) राष्ट्रिय गुणस्तर निर्धारण गर्ने र निर्धारित गुणस्तरलाई समयानुकूल रूपमा परिमार्जन गर्ने,
- (ख) स्वदेशी वा विदेशी संस्थाद्वारा निर्धारित गुणस्तरलाई मान्यता दिने,
- (ग) इजाजतपत्र, प्रमाणपत्र तथा प्रमाण चिन्हको आकार, प्रकार र ढाँचा तोक्ने,
- (घ) ईजाजतपत्र / प्रमाणपत्रको दस्तुर निर्धारण गर्ने,
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने।

५. परिषदको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि: (१) परिषदको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(२) परिषदको बैठक बस्नु कम्तिमा सातदिन अगावै सदस्य सचिवले बैठकको कार्यसूची सहितको विवरण सदस्यहरुलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(३) परिषदको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा परिषदको बैठकको लागि गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ।

(४) परिषदको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ, र निजको अनुपस्थितिमा सदस्यहरुले आफुमध्येबाट छानेको व्यक्तिले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ।

(५) बहुमतको रायलाई परिषद्को निर्णय मानिनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।

(६) परिषद्को निर्णय परिषद्को सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।

(७) परिषद्को बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद् आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-३

प्रमाण चिन्ह तथा गुणस्तर प्रमाणीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

६. प्रमाण-चिन्ह प्रयोग गर्न सक्ने (१) कुनै वस्तु वा प्रक्रियामा प्रमाण चिन्ह प्रयोग गर्नको लागि इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रमाण चिन्ह प्रयोग गर्न चाहनेले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा विभागमा दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दरखास्त परेमा विभागले आवश्यक जाँचबुझ गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई इजाजतपत्र दिनु पर्नेछ ।

(४) इजाजतपत्रको अवधि, नवीकरण र नवीकरण दस्तुर तथा इजाजतपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

७. प्रचार प्रसार गर्न स्वीकृति लिनुपर्ने: (१) कसैले पनि विभागको स्वीकृति नलिई कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणाली गुणस्तर युक्त छ भनी प्रचार प्रसार गर्नु गराउनु हुँदैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृति लिन चाहनेले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा विभागमा दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम स्वीकृतिको लागि दरखास्त परेमा विभागले आवश्यक जाँचबुझ गरी स्वीकृति दिन मनासिब देखेमा तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।

(४) यस दफा बमोजिमको स्वीकृति सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

८. कुनै निश्चित परिमाणको वस्तुको गुणस्तर प्रमाणीकरण: (१) कुनै निश्चित परिमाणको वस्तुको गुणस्तर प्रमाणीकरण गराउन चाहनेले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा विभागमा दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दरखास्त परेमा विभागले आवश्यक जाँचबुझ गरी वस्तु गुणस्तरयुक्त देखिएमा सोको प्रमाणीकरण गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको प्रमाणीकरण र प्रमाणपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. प्रमाण चिन्हको अनुचित प्रयोगमा प्रतिबन्ध : (१) इजाजतपत्र प्राप्त नगरी कसैले कुनै बस्तुको सम्बन्धमा प्रमाण-चिन्हको प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

(२) कसैले पनि प्रमाण-चिन्हको आकार प्रकारको भ्रम हुन सक्ने कुनै चिन्ह प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

(३) इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले पनि निर्धारित गुणस्तर अनुकुल नरहेका बस्तुमा प्रमाणचिन्हको प्रयोग वा प्रमाणचिन्हको आकार प्रकारको भ्रम हुन सक्ने कुनै चिन्ह प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

परिच्छेद - ४

गुणस्तरको निरीक्षण, परीक्षण तथा अनुगमन

१०. जनस्वास्थ्य र जन सुरक्षा सम्बन्धी पदार्थको गुणस्तर: (१) नेपाल सरकारले परिषदको परामर्शमा जनस्वास्थ्य र जनसुरक्षालाई ध्यानमा राखी कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यस्तो गुणस्तर निर्धारणको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गुणस्तर निर्धारण गरिएका वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको उत्पादक, निर्माता वा सेवा प्रदान गर्ने संस्था वा व्यक्तिले त्यस्तो वस्तु, सेवा प्रक्रिया वा प्रणालीमा निर्धारित गुणस्तर अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि औषधी तथा खाद्यान्न सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम गुणस्तर निर्धारण हुने औषधि तथा खाद्य पदार्थको हकमा सोही कानून बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम गुणस्तर निर्धारण गरिएका वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको उत्पादक वा निर्माता वा सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिले यस ऐन बमोजिमको इजाजतपत्र वा गुणस्तर प्रमाणपत्र लिनु पर्नेछ ।

११. निकासी पैठारी हुने पदार्थको गुणस्तर: (१) परिषदको परामर्शमा नेपाल सरकारले नेपालमा पैठारी हुने वस्तुको गुणस्तर निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यस्तो गुणस्तर निर्धारणको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) अन्तर्राष्ट्रिय निकासी व्यापार प्रवर्धनकोलागि परिषदको परामर्शमा नेपाल सरकारले नेपालबाट निकासी हुने वस्तुको गुणस्तर निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यस्तो गुणस्तर निर्धारणको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि औषधी वा खाद्य पदार्थ सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम गुणस्तर निर्धारण हुने औषधि र खाद्य पदार्थको हकमा सोही कानून बमोजिम हुनेछ ।

(४) यस दफा बमोजिम गुणस्तर निर्धारण गरिएका वस्तु निकासी पैठारी गर्दा निर्धारित गुणस्तर अबलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

१२. **भेदभाव नगरिने:** (१) नेपालमा उत्पादित र नेपालमा पैठारी गरिएका एकै प्रकृतिका वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर निर्धारण सम्बन्धमा कुनै भेदभाव गरिने छैन ।

(२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सुरक्षाको आवश्यकता, धोखापूर्ण व्यवहारको रोकथाम, जनस्वास्थ्य वा जनसुरक्षाको लागि वा वातावरण संरक्षणको लागि तोकिए बमोजिमको विषयहरूमा आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

१३. **गुणस्तर संहिता बनाउन सक्ने:** नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी परिषदले निर्धारण गरेको गुणस्तरहरूको तयारी, ग्रहण तथा प्रयोग सम्बन्धी गुणस्तर संहिता लागू गर्न सक्नेछ ।

१४. **रोक्का गर्न सक्ने:** (१) नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह प्राप्त वस्तुको नमुना तोकिएको प्रयोगशालामा परीक्षण हुँदा सम्बन्धित गुणस्तर अनुरूप नभएमा विभागले उत्पादित वा निर्मित वस्तुको विक्री वितरण रोक्न आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) सेवा वा प्रक्रिया वा प्रणाली अनुगमन गर्दा अनिवार्य गरिएको गुणस्तर अनुरूप नपाईएमा विभागले त्यस्ता सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीमा रोक लगाउन सक्नेछ ।

१५. **फिर्ता लिनुपर्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम परीक्षण हुँदा जनस्वास्थ्य र जनसुरक्षामा प्रतिकूल असर पर्ने तथा गुणस्तरयुक्त नभएका वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको विक्री वितरण भएमा उत्पादक वा निर्माताले त्यस्तो वस्तु खरिदकर्ताबाट फिर्ता लिनु पर्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम इजाजतपत्र वा प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको वस्तुको प्रयोग गर्दा ती वस्तुको गुणस्तर न्यून भएको कारणले उपभोक्तालाई कुनै क्षति भएमा तोकिएबमोजिमको क्षतिपुर्ति समितिले उपभोक्तालाई हुन गएको क्षतिको आधारमा उत्पादक वा निर्माताबाट क्षतिपुर्ति भराउने आदेश दिन सक्नेछ ।

१६. **गुणस्तर अनुसन्धान तथा प्रयोगशाला:** (१) विभागले औषधी बाहेक अन्य वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर सम्बन्धी अनुसन्धान, परीक्षण र विश्लेषण गर्नको लागि विभागले प्रयोगशाला तथा अनुसन्धानशालाको स्थापना र संचालन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना भएको प्रयोगशाला वा अनुसन्धानशालाले वस्तु वा सेवाको अनुसन्धान, परीक्षण र विश्लेषण अपनाउने कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१७. **गुणस्तरको निरीक्षण, परीक्षण तथा अनुगमन:** (१) दफा ६ बमोजिमको प्रमाण चिन्हको प्रयोग दफा ७ र ८ बमोजिमको स्वीकृति वा प्रमाणीकरण तथा गुणस्तरसम्मको निरीक्षण, परीक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धी काम नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागले गर्नेछ ।

(२) उदफा (१) बमोजिमको निरीक्षण, परीक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१८. **विभागको अन्य काम कर्तव्य र अधिकार:** यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त विभागको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) परिषदबाट निर्धारित प्रमाण-चिन्ह प्रयोग गर्न तोकिए बमोजिम इजाजतपत्र वा प्रमाणपत्र दिने,
- (ख) कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीका लागि दिइएको ईजाजतपत्र वा प्रमाणपत्र निलम्बन वा रद्दगर्ने,
- (ग) कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीका लागि दिइएको ईजाजतपत्र वा प्रमाणपत्रको प्रयोग सम्बन्धमा निरीक्षण तथा गुणपरीक्षण गर्ने गराउने र आवश्यक प्राविधिक सल्लाह तथा निर्देशन दिने,
- (घ) कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको प्रमाणीकरण गर्ने ।
- (ङ) इजाजतपत्र नवीकरण गर्ने,
- (च) गुणस्तरहरूको संकलन तथा सुचना प्रवाह गर्ने,
- (छ) गुणस्तर सम्बन्धी प्राविधिक सेवाहरूको मापदण्ड तर्जुमा गरी लागु गर्ने,
- (ज) औषधि वा खाद्य पदार्थ सम्बन्धी प्रचलित कानून अन्तर्गत निर्धारित औषधि र खाद्य पदार्थको गुणस्तर बाहेक अन्य तोकिए बमोजिमका वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर अनुगमन गर्ने,
- (झ) वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणाली सम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने,
- (ञ) स्वदेशी वा विदेशी सस्थां, विभाग वा व्यक्तिसंगं गुणस्तर प्रमाणीकरण सम्बन्धी कार्य गर्नकालागी संभौता गर्ने,

- (ट) विदेशमा उत्पादन हुने वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीलाई प्रमाणीकरण र तोकिए बमोजिम नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह प्रदान गर्ने,
- (ठ) मुख्य गुणपरीक्षकको लागि तोकिए बमोजिम निर्धारित पाठ्यक्रम अनुसारको तालिम संचालन गर्ने,
- (ड) परिषदको प्रशासकीय काम कारवाही गर्ने,
- (ढ) तोकिए बमोजिमका अन्य कामहरू गर्ने ।

१९. निरीक्षक, मुख्यगुणपरीक्षक तथा गुणपरीक्षक: (१) कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर सम्बन्धी नियमन गर्न गराउन विभागले आवश्यक संख्यामा निरीक्षक नियुक्त गर्न वा तोक्न सक्नेछ । निरीक्षकहरूको योग्यता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) व्यवस्थापन प्रणाली प्रमाणिकरण गर्ने सिलसिलामा व्यवस्थापन प्रणालीको गुण परिक्षण गर्नको लागि तोकिए बमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिलाई विभागले आवश्यक संख्यामा मुख्य गुणपरिक्षक तथा गुणपरिक्षकहरू नियुक्त गर्ने वा तोक्न सक्नेछ ।

२०. निरीक्षक, मुख्यगुणपरिक्षक तथा गुणपरिक्षक को काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त निरीक्षकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रमाण-चिन्ह प्रयोग भएको कुनै वस्तु, सेवा वा प्रक्रियाको सम्बन्धमा इजाजत पत्र प्राप्त गरेको वा नगरेको र सो इजाजत पत्रको शर्त अनुकूल काम गरे वा नगरेको जाँच बुझ गर्ने:

(ख) गुणस्तरको प्रमाण-पत्र प्रयोग भएको वस्तु, सेवा वा प्रक्रियाको सम्बन्धमा सो प्रमाण-पत्रको शर्त अनुकूल काम गरे वा नगरेको जाँचबुझ गर्ने ।

(ग) प्रमाण चिन्ह वा गुणस्तरको प्रमाण पत्र प्रयोग हुने पदार्थको उत्पादन वा त्यस पदार्थ सम्बन्धी कुनै प्रक्रियाको निरीक्षण गर्ने

(घ) वस्तु सेवा वा प्रक्रिया र त्यस पदार्थ, वस्तु, सेवा वा प्रक्रिया सम्बन्धी कोरा वा तयारी माल इत्यादी जुनसुकै अवस्थामा निरीक्षण वा परीक्षणको लागि नमुना लिने ।

(ड) वस्तु, सेवा वा प्रक्रियाको उत्पादन, विक्री वितरण गर्ने वा सेवा प्रदान गरेको ठाउँमा प्रवेश गरी खानतलासी लिने ।

- (च) वस्तु, सेवा वा प्रक्रियाको उत्पादन, विक्री वितरण गर्ने वा सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिसँग आवश्यक विवरण वा जानकारी लिने वा बयान लिने ।
- (छ) वस्तु, सेवा वा प्रक्रियाको अनुसन्धान र तहकिकातको सिलसिलामा आवश्यकता अनुसार निर्देशन दिने ।
- (ज) निरीक्षकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजीम हुनेछ ।
- (२) मुख्य गुणपरीक्षक तथा गुणपरीक्षकहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (क) व्यवस्थापन प्रणाली प्रमाणिकरणका लागि दरखास्त दिएका निवेदकहरुको व्यवस्थापन प्रणालीको गुणपरिक्षण गर्ने योजना तयार गर्ने ।
- (ख) खण्ड (क) बमोजीम तयार गरिएको योजना अनुसार सम्बन्धित निवेदकको व्यवस्थापन प्रणालीको गुणपरीक्षण गरी तोकिएको ढाँचामा परीक्षण प्रतिवेदन विभागमा पेश गर्ने
- (ग) गुण परीक्षकले मुख्य गुणपरीक्षकको निर्देशन अनुसार गुणपरीक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) मुख्य गुणपरीक्षकले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विशेषज्ञहरुलाई गुणपरीक्षण कार्यमा सहभागि गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद -५

कसुर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

२१. कसुर, सजाय र पुनरावेदन: (१) देहाय बमोजिमको कार्य गरेमा यस ऐन बमोजिम कसुर गरेको मानिनेछ:-

- (क) दफा १० को उपदफा (२) र (३) को विपरीत हुने कार्य गरेमा,
- (ख) दफा ११ को उपदफा (४) को विपरीत हुने कार्य गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा वा गर्न दुरुत्साहन दिएमा,
- (ग) दफा ९ को विपरीत हुने कार्य गरेमा,
- (घ) दफा ३१ को विपरीत कार्य गरेमा,
- (ङ) खण्ड (क), (ख), (ग) र (घ) बाहेक यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरु विपरीतका अन्य काम गरेमा ।

(२) देहायको कसुर गर्नेलाई देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछः-

- (क) उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिमको कसुर गर्नेलाई एकलाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय,
- (ख) उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिमको कसुर गर्नेलाई पचास हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय,
- (ग) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिमको कसुर गर्नेलाई पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय,
- (घ) उपदफा (१) को खण्ड (ङ) बमोजिमको कसुर गर्नेलाई बीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना ।

२२. **जफत हुने:** यस ऐन विपरित प्रमाणपत्र वा प्रमाण चिन्ह प्रयोग गरिएका वा निकासी पैठारी गरिएका वस्तुहरु, यस ऐन बमोजिम निर्धारित गुणस्तर नभएका वस्तुहरु वा स्वीकृति नलिई गुणस्तरयुक्त भनी प्रचार प्रसार गरिएका वस्तुहरु जफत हुने छन् ।

२३. **सरकारवादी हुने:** यस ऐन अन्तर्गतको मुद्दा नेपाल सरकार वादी हुनेछ ।

२४. **मुद्दाको तहकिकात र दायरी:** (१) यस ऐन बमोजिम सजाय हुने कसुर सम्बन्धी मुद्दाको तहकिकात निरीक्षकले गर्नेछ ।

(२) मुद्दाको तहकिकात गर्दा निरीक्षकले देहायको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछः-

- (क) कसुरमा संलग्न व्यक्तिलाई पक्राउ गर्ने, कसुरसँग सम्बन्धित जुनसुकै स्थानको खानतलासी लिने, कसुरसँग सम्बन्धित कागजात वा अन्य माल वस्तु आफ्नो जिम्मामा लिने तथा सर्जिमिन मुचुल्का तयार गर्ने ।
- (ख) अभियुक्तलाई बयान गराई मनासिब आधार भएमा तारेखमा राख्न, धरौटी वा जमानत लिई छाड्न वा मुद्दा हेर्ने अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिई बढीमा पन्द्र दिनसम्म थुनामा राख्ने ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको कुनै काम कारवाही गर्दा निरीक्षकले आवश्यकता अनुसार स्थानीय प्रशासन र प्रहरी कर्मचारीको सहयोग माग गर्न सक्नेछ । यस्तो सहयोग माग भएमा स्थानीय प्रशासन र प्रहरी कर्मचारीले आवश्यक सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेछ ।

(४) निरीक्षकले उपदफा (२) बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्दा प्रचलित कानून बमोजिमको कार्यविधि अपनाउनु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम तहकिकातको काम पूरा भएपछि निरीक्षकले सम्बन्धित सरकारी वकिलको राय लिई अदालत वा मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष मुद्दा दायर गर्नेछ र यसरी दायर गरिएको मुद्दाको बहस पैरवी र पुनरावेदन सम्बन्धित सरकारी वकिलबाट हुनेछ ।

२५. **प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन सकिने:** यस ऐन बमोजिम कसुर ठहरिने काम, कारवाही अन्य प्रचलित कानून बमोजिम पनि मुद्दा चलाउन यस ऐनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
२६. **संक्षिप्त कार्यविधि अपनाउने:** यस ऐन अन्तर्गतको मुद्दामा संक्षिप्त कार्यविधि ऐन, २०२८ को कार्यविधि अपनाईने छ ।
२७. **मुद्दा हेर्ने अधिकारी:** यस ऐन बमोजिमको मुद्दा हेर्ने अधिकार तोकिए बमोजिमको अदालत वा अधिकारीलाई हुनेछ ।
२८. **पुनरावेदन:** (१) दफा २७ बमोजिमको अधिकारीले गरेको निर्णय उपर सम्बन्धित पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन लाग्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको पुनरावेदन अदालतमा वाणिज्य इजलाश कायम भएको अवस्थामा यस ऐन बमोजिमको पुनरावेदन वाणिज्य इजलाशबाट सुनुवाई गरिनेछ ।

परिच्छेद -६

विविध

२९. **ऐनको वर्हिक्षेत्रीय प्रयोग:** यस ऐन वा यस ऐन बमोजिमको नियम बमोजिम परिषद तथा विभागले गर्ने काम कर्तव्य र अधिकार र नियमन सम्बन्धी व्यवस्था नेपाल वाहिर समेत परिषद र विभागले प्रयोग र नियमन गर्न सक्नेछ ।
३०. **सोधपुछ विन्दु:** विभागले अन्तर्राष्ट्रिय गुणस्तर सम्बन्धी संभौताहरूको जानकारी केन्द्र वा सोधपुछ विन्दुको रूपमा काम गर्नेछ ।
३१. **परिषद वा विभागको नाम प्रयोग गर्न नहुने:** कुनै पनि व्यक्तिले परिषद, विभाग वा प्रयोगशालाको पुरै वा संक्षिप्त नामको भ्रम हुन सक्ने नामको प्रयोग गर्न हुदैन ।
३२. **अधिकार प्रत्यायोजन:** परिषदले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार परिषदको कुनै समिति, उप समिति, विभाग वा विभागको कुनै अधिकृतलाई सुम्पन सक्नेछ ।
३३. **बैठक भत्ता तथा पारिश्रमिक:** (१) परिषदका सदस्य तथा बैठकमा आमन्त्रित सदस्यले तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता पाउनेछन ।

(२) मुख्य गुणपरिक्षक, गुणपरिक्षक र अन्य विशेषज्ञहरूले गुणपरिक्षण गरेवापत ताकिए बमोजिमको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा पाउनेछन् ।

३४. **निर्देशन दिने:** (१) नेपाल सरकारले आवश्यकता अनुसार परिषद वा विभागलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिएको निर्देशनको पालना गर्नु गराउनु परिषद तथा विभागको कर्तव्य हुनेछ ।

३५. **वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने:** (१) परिषदले प्रत्येक वर्ष आफूले सम्पादन गरेको कामको प्रतिवेदन नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश गरिने प्रतिवेदनमा मुख्यतः परिषदले निर्धारण गरेको गुणस्तर र मान्यता र मापदण्ड लगायत तत्सम्बन्धी कृयाकलापको उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

३६. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नका लागि नेपाल सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

३७. **खारेजी र वचाउ:** (१) नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) ऐन, २०३७ खारेज गरिएको छ ।

(२) नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) ऐन, २०३७ बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीहरू यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछन् ।